

ОСОБЛИВОСТІ СЕКСУАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В ОСІБ ІЗ РІЗНИМ САМОСТАВЛЕННЯМ

FEATURES OF SEXUAL BEHAVIOR IN PERSONS WITH DIFFERENT SELF-ATTITUDES

Мета статті – теоретико-емпіричним шляхом вивчити психологічні особливості сексуальної поведінки осіб із різним самоствавленням. Основні методи дослідження: теоретичні (метод систематизації досліджуваної проблеми на основі осмислення першоджерел); емпіричні (тестування за методиками оцінки сексуального профілю, опитувальником самоствавлення, шкалою векторного визначення статевої конституції у чоловіків, шкалою векторного визначення статевої конституції у жінок), методи математичної статистики. Досліджено зв'язок особливостей прояву сексуальної поведінки осіб із різним самоствавленням. Респонденти з яскраво вираженим самоствавленням, які відносяться до себе позитивно, поважають себе, є самопослідовними та розуміють себе, почувають себе більш упевнено у сексуальних стосунках, схильні до бурхливого прояву своїх почуттів. Їм притаманне бажання взяти на себе відповідальність за свого сексуального партнера та сексуальні стосунки взагалі. Вони більш емоційно розкуті та вірять у почуття любові навіть за несприятливих обставин. Також вони мають більш високі вимоги до своїх сексуальних партнерів та приділяють більше уваги до охайності партнера та атмосфері, у якій здійснюється сексуальний контакт. Респонденти з невираженим самоствавленням, які не поважають себе, не цікавляться своїм внутрішнім світом та не розуміють самі себе, мають більшу схильність до того, щоб поступатися своїми інтересами та бажаннями у сексуальних відносинах. Їхня сексуальна поведінка спрямована тільки на задоволення свого партнера. Вони не цікавляться власними сексуальними бажаннями та віддаються сексуальним відношенням цілком. Таким чином, можна зробити висновок про наявність особливостей прояву сексуальної поведінки осіб із різним самоствавленням. Проте в ході дослідження було виявлено цілу низку питань, які супроводжують тему сексуальності та сексуальної поведінки. На жаль, на даний момент вони не розкриті до кінця. Тим не менше вони можуть стати підґрунтям для подальших досліджень у даній сфері.

Ключові слова: сексуальна поведінка, сексуальність, статева конституція, сексуальний профіль, самоствавлення.

The purpose of the article is to theoretically and empirically study the psychological features of the sexual behavior of persons with different self-attitudes. The main research methods: theoretical (method of systematization of the researched problem based on the understanding of primary sources); empirical (testing according to methods of sexual profile assessment, self-report questionnaire, scale of vector determination of sexual constitution in men, scale of vector determination of sexual constitution in women), methods of mathematical statistics. Results: The relationship between the characteristics of the manifestation of sexual behavior of persons with different self-attitudes was studied. Respondents with a pronounced self-attitude, who relate to themselves positively, respect themselves, are self-consistent and understand themselves, feel more confident in sexual relationships, are prone to violent expression of their feelings. They have an inherent desire to take responsibility for their sexual partner and sexual relationships in general. They are more emotionally relaxed and believe in the feeling of love even in adverse circumstances. Also, they have higher requirements for their sexual partners and pay more attention to the cleanliness of the partner and the atmosphere in which sexual contact is carried out. Respondents with an unexpressed self-concept, who do not respect themselves, are not interested in their inner world and do not understand themselves, have a greater tendency to compromise their interests and desires in sexual relations. They are not interested in their own sexual desires and give themselves completely to the sexual relationship. Conclusions: Thus, it is possible to draw a conclusion about the presence of peculiarities in the manifestation of sexual behavior of persons with different self-attitudes. However, in the course of the research, a number of issues were identified that accompany the topic of sexuality and sexual behavior. They can become a basis for further research in this area.

Key words: sexual behavior, sexuality, sexual constitution, sexual profile, self-attitude.

УДК 159.922.1
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2023.50.24>

Чачко С.Л.

к.психол.н.,
доцент кафедри загальної психології та психології розвитку особистості
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Швайкін С.А.

к.психол.н.,
викладач кафедри загальної психології та психології розвитку особистості
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Афанасьєва В.Г.

магістр психології

Вступ. Проблема людської сексуальності та сексуальної поведінки в сучасній психології є однією з найактуальніших. Особливо гостро вона постає сьогодні в Україні в умовах воєнного стану. Психологічні, соціально-економічні та інші складнощі, зміни у соціокультурному середовищі тягнуть за собою зміни в тому числі й у сексуальності, нормах сексуальної поведінки. З одного боку, вони сприяють зникненню деяких упереджень і табу, з іншого – створюють нові. Треба враховувати, що в ситуації, яка склалася у нашій країні, у суспільстві

зріс рівень агресивності та тривожності. Це не може не вплинути на сприйняття себе та інших, на побудову відносин між людьми, на поведінку осіб, які знаходяться під впливом тривалого стресу. Визначення зв'язків між особливостями сексуальної поведінки та різними аспектами самоствавлення може допомогти виявити психологічні змінні, що впливають на прояви людської сексуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній психологічній науці існує багато різних поглядів на проблему сексуальності та

Результати дослідження за шкалами методики оцінки сексуального профілю О. Ф. Потьомкіної (у балах)

	Експресивність	Сміливість	Користь	Вибірковість	Гіперсексуальність	Педантичність	Ніжність	Жертовність	Відповідальність	Любов як вища цінність	Ревнощі	Різноманітність	Фемінність	Сексуальні контакти на службі
Середнє (чоловіки)	7,5	6,9	1,9	5,4	5,7	5,3	6,3	5,5	6,7	6,6	5,1	5,8	4,6	4
Середнє (жінки)	7,9	6,7	4,2	6,3	4,2	6,1	5,8	5,4	6,6	6,8	4,7	5,9	6	4,8

Таблиця 2

Результати дослідження за додатковими шкалами методики оцінки сексуального профілю О. Ф. Потьомкіної (%)

№ питання	15	30	45	60	75	90	105	120	135	150
Кількість респон-дентів, %	20	68	90	22	44	78	64	78	48	0
Із них чоловіків	10	26	33	36	18	33	28	33	8	0
Із них жінок	90	74	67	64	82	67	72	67	92	0

сексуальної поведінки людини. Але дотепер немає підходу, який урахував би всі аспекти цих феноменів. Зокрема, зв'язок сексуальної поведінки із самоствавленням.

Уперше заговорив про психологічний контекст людської сексуальності З. Фрейд. Він визначив його, передусім, як рушійну силу розвитку особистості і назвав «лібідо» [1]. Сьогодні сексуальну поведінку розглядають як дії, які призводять до розмноження, чи як стимуляції статевих органів для задоволення без зачаття. Її розуміють і як орієнтацію, і як залицяння, і як сексуальні пози та генітальні рефлексії. Сексуальну поведінку також вважають такою, що допомагає підтримувати соціальні стосунки та створювати зв'язки [4]. Припускають, що жінки та чоловіки використовують різні стратегії сексуальної поведінки, щоб максимально збільшити кількість генів, які вони передають [3]. Стверджують, що, оскільки жінки мають обмежений час для народження дітей і догляду за ними, вони зосереджуються на забезпеченні виживання своїх дітей, вибірково вибираючи партнерів, які забезпечуватимуть ресурси для їхніх сімей [5]. Однак, оскільки чоловіки мають необмежену репродуктивну здатність, вони бажають мати більшу кількість сексуальних партнерів, щоб збільшити ймовірність передачі своїх генів [3]. Уважають, що сексуальні відмінності між чоловіками та жінками зумовлені нерівністю влади, очікуючи, що буде менше відмінностей у сексуальній поведінці чоловіків і жінок у більш егалітарних суспільствах [5]. З іншого боку, припускають, що ці відмінності існують через те, що

в певних суспільствах люди спостерігають різну поведінку у представників різної статі. Як наслідок, вони схвалюються або караються за певну поведінку. Як правило, у чоловіків схвалюється пошук та залучення до сексуальної активності. У жінок така поведінка обмежена стосунками, заснованими на любові та відданості [6]. Спираючись на ці теорії, сучасні вчені намагаються пояснити, чому чоловіки та жінки демонструють ту чи іншу сексуальну поведінку. Наприклад, що жінки мають більше емоційних причин для сексу і стверджують під час першого статевого контакту, що вони закохані. Чоловіки ж прагнуть більше фізичного задоволення [2].

Мета статті – теоретично вивчити та емпірично дослідити психологічні особливості сексуальної поведінки осіб із різним самоствавленням.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для досягнення поставленої мети було використано такі методи дослідження: теоретичні (метод критичного аналізу, метод узагальнення, метод систематизації досліджуваної проблеми на основі осмислення першоджерел); емпіричні (тестування за методиками оцінки сексуального профілю О. Потьомкіної, опитувальником самоствавлення В. В. Століна, шкалою векторного визначення статевої конституції у чоловіків Г. С. Васильченко, шкалою векторного визначення статевої конституції у жінок І. Л. Ботневої), методи математичної статистики (W-критерій Шапіро – Уїлка, U-критерій Манна – Уїтні).

Дослідження проводилося методом «снігової кулі» в онлайн-формі, для чого був вибраний сервіс Google Forms. У дослідженні взяли участь 50 респондентів віком від 19 до 43 років, із них 34 – жінки та 16 – чоловіки.

Випробувані були розділені на дві групи за кожним із показників самоствавлення (за опитувальником самоствавлення В. В. Століна): респонденти із високими показниками та респонденти з низькими показниками.

Прояви сексуальної поведінки досліджувалися за методикою оцінки сексуального профілю О. Потьомкіної.

Виходячи з отриманих результатів, розташованих у табл. 1, ми можемо сказати, що найбільш вираженими у чоловіків є шкали «Експресивність», «Сміливість» та «Відповідальність». Це може свідчити про те, що середній сексуальний профіль чоловіків цієї вибірки включає у себе бурхливий прояв своїх почуттів, емоційну виразність, розкутість у реакціях. Також відсутній страх у спілкуванні з особами протилежної статі, є впевненість у своїх сексуальних можливостях. Високим є почуття обов'язку, прагнення взяти на себе відповідальність за сексуального партнера та наслідки сексуальних відносин. Найменш вираженим є показник шкали «Користь», що свідчить про те, що чоловіки цієї вибірки не орієнтуються на матеріальну вигоду у сексуальному спілкуванні. Водночас у середньому сексуальному профілю жінок найбільш вираженими є шкали «Експресивність», «Любов» та «Сміливість». Це може свідчити про те, що середній профіль респондентів-жінок включає у себе бурхливий прояв своїх почуттів, емоційну виразність, розкутість у реакціях. Також присутня віра в любов як у вище почуття, уміння зберегти його навіть за несприятливих обставин. Є впевненість у своїх сексуальних можливостях. Найменш вираженим є показники шкал «Користь» та «Гіперсексуальність», що може свідчити про те, що жінки цієї вибірки мають знижену тенденцію до орієнтації на матеріальну вигоду у сексуальних відносинах та знижену тенденцію до дуже високого ступеня сексуальної активності. Цікавим результатом було те, що якщо порівняти середній чоловічий та середній жіночий профіль, то найбільше вони відрізняються за шкалою «Користь». Цей показник мало виражений у представників обох статей, але у жінок він значно вищий, аніж у чоловіків. Чоловічі та жіночі вибірки також відрізняються за рівнем виразності шкали «Гіперсексуальність» та «Фемінність». Дуже високий ступінь сексуальної активності більш притаманний респондентам чоловічої статі, а от жіночність та інтуїтивність більш виражені у респондентів жіночої статі. Також було виявлено деякі особливості сексуальної поведінки за допомогою одиничних запитань методики, на які респонденти відповіли позитивно.

Позитивна відповідь на питання № 15 свідчить про здатність відчувати сильні страждання від нерозділеного кохання чи втрати коханої людини. Питання № 30 – здатність швидко звільнитися від любовної прив'язаності, розлучитися з людиною без жалю та переживань. Питання № 45 – здатність отримувати задоволення від сексу. Питання № 60 – визнання гомосексуальних контактів як норми. Питання № 75 – вищою є потреба бути коханим, а не любити самому. Питання № 90 – вірність як найбільша цінність. Питання № 105 – задоволення сексуальним життям. Питання № 120 – епізоди тривалих перерв у сексуальних відносинах. Питання № 135 – удавання, уміння висловлювати почуття, яких немає. Питання № 150 – бажання змінити стать.

Із наведених даних можна побачити, що більшості респондентів притаманна здатність отримувати задоволення від сексу, а вірність є найбільшою цінністю у сексуальних взаємовідносинах, хоча епізодично відбуваються великі перерви у сексуальному житті. Жоден респондент у нашій вибірці не хоче змінювати стать.

Для підбору статистичного критерію, що відповідає особливостям дослідження, необхідно визначити наявність або відсутності нормального розподілу значень у вибірках. Розрахунки за критерієм Шапіро – Уїлка у групах досліджуваних за шкалами методики О.Ф. Потьомкіної $p \leq 0,05$. Тобто гіпотеза про нормальність розподілу відхиляється. Таким чином, зіставивши вищезазначені особливості вибірок, ми дійшли висновку, що найбільш коректним є використання статистичного критерію Манна – Уїтні, який позначається літерою U.

Важливою особливістю цієї вибірки також є те, що в жодного респондента немає показника у межах помірної вираженості за шкалами опитувальника самоствавлення. З усієї вибірки (50 респондентів) 42 респонденти мають високі бали (тобто ознаки яскраво виражені) та 8 респондентів мають занижкі (тобто ознаки не виражені).

За результатами порівняння сексуального профілю груп осіб з яскраво вираженими та невираженими показниками Глобального самоствавлення S за шкалами «Експресивність» ($U=219,5$; $p \geq 0,05$); «Користь» ($U=167,0$; $p \geq 0,05$); «Вибірковість» ($U=164,5$; $p \geq 0,05$); «Гіперсексуальність» ($U=143,5$; $p \geq 0,05$); «Педантичність» ($U=184,5$; $p \geq 0,05$); «Ніжність» ($U=215,5$; $p \geq 0,05$); «Жертовність» ($U=127,5$; $p \geq 0,05$); «Відповідальність» ($U=246,0$; $p \geq 0,05$); «Любов як вища цінність» ($U=188,5$; $p \geq 0,05$); «Ревнощі» ($U=187,0$; $p \geq 0,05$); «Різноманітність» ($U=180,0$; $p \geq 0,05$); «Фемінінність» ($U=169,5$; $p \geq 0,05$), «Сексуальні контакти на службі» ($U=132,0$; $p \geq 0,05$) не було знайдено значущих відмінностей. Значущі відмінності було знайдено за шкалою «Сміливість» ($U=243,5$;

$p \leq 0,05$). Це може свідчити про те, що респонденти, які відносяться до себе дуже позитивно та занадто підкреслюють свою цінність як людини в очах інших, почувають себе більш упевнено у сексуальних відносинах, у них відсутній страх під час спілкування з людьми іншої статі. Водночас респонденти, які занижують власну цінність, відносяться до себе здебільшого негативно, не впевнені в собі під час сексуального контакту.

За результатами порівняння сексуального профілю груп осіб з яскраво вираженими та невираженими показниками Самоповаги I за шкалами «Сміливість» ($U=363,5$; $p \geq 0,05$); «Користь» ($U=289,5$; $p \geq 0,05$); «Вибірковість» ($U=369,0$; $p \geq 0,05$); «Гіперсексуальність» ($U=278,5$; $p \geq 0,05$); «Педантичність» ($U=364,5$; $p \geq 0,05$); «Ніжність» ($U=381,5$; $p \geq 0,05$); «Любов як вища цінність» ($U=322,5$; $p \geq 0,05$); «Ревнощі» ($U=374,0$; $p \geq 0,05$); «Різноманітність» ($U=302,5$; $p \geq 0,05$); «Фемінінність» ($U=328,0$; $p \geq 0,05$), «Сексуальні контакти на службі» ($U=316,5$; $p \geq 0,05$) не було знайдено значущих відмінностей. Значущі відмінності було знайдено за шкалами «Експресивність» ($U=416,0$; $p \leq 0,05$); «Жертовність» ($U=201,5$; $p \leq 0,05$); «Відповідальність» ($U=396,0$; $p \leq 0,05$). Це може свідчити про те, що респонденти, які мають підвищене відчуття самоповаги, уважають себе гідними, більше за все вірять у свої сили та здібності, більш схильні до бурхливого прояву своїх почуттів, вони більш емоційно розкуті у сексуальних відносинах. Також їм притаманні високе почуття обов'язку, бажання взяти на себе відповідальність за свого сексуального партнера та сексуальні стосунки взагалі. Вони не здатні поступатися своїми інтересами заради партнера. Водночас респонденти зі зниженими показниками самоповаги, які незадоволені собою, мають більшу схильність до того, щоб поступатися своїми інтересами та бажаннями у сексуальних відносинах та віддавати себе і свої сили сексуальному партнерові цілком, мають високий рівень самовіддачі у сексуальній поведінці. Вони менш розкуті у прояві своїх почуттів та відчувають на собі менше відповідальності за сексуальні стосунки.

За результатами порівняння сексуального профілю груп осіб з яскраво вираженими та невираженими показниками Аутосимпатії II за шкалами «Сміливість» ($U=163,5$; $p \geq 0,05$); «Користь» ($U=171,5$; $p \geq 0,05$); «Вибірковість» ($U=191,0$; $p \geq 0,05$); «Гіперсексуальність» ($U=163,5$; $p \geq 0,05$); «Педантичність» ($U=193,0$; $p \geq 0,05$); «Ніжність» ($U=216,5$; $p \geq 0,05$); «Жертовність» ($U=130,5$; $p \geq 0,05$); «Відповідальність» ($U=136,5$; $p \geq 0,05$); «Ревнощі» ($U=175,5$; $p \geq 0,05$); «Різноманітність» ($U=168,5$; $p \geq 0,05$); «Фемінінність» ($U=172,5$; $p \geq 0,05$), «Сексуальні контакти на службі» ($U=187,0$; $p \geq 0,05$) не було знайдено значущих відмінностей. Значущі відмінності було знайдено

за шкалами «Експресивність» ($U=235,5$; $p \leq 0,05$) та «Любов як вища цінність» ($U=222,0$; $p \leq 0,05$). Це може свідчити про те, що респонденти, які схильні до схвалення себе, довіряють своїм почуттям, більш схильні до бурхливого прояву своїх почуттів та більш емоційно розкуті у сексуальних відносинах. Вони вірять у почуття любові завжди, навіть коли потрапляють у несприятливі обставини. Водночас респонденти, які відносяться до себе вороже, не довіряють собі, менш схильні до бурхливого прояву своїх почуттів під час сексуального контакту, а почуття любові – це не завжди те, на що вони спираються в першу чергу.

За результатами порівняння сексуального профілю груп осіб з яскраво вираженими та невираженими показниками Самоцікавості III за шкалами «Експресивність» ($U=103,0$; $p \geq 0,05$); «Сміливість» ($U=92,5$; $p \leq 0,05$); «Користь» ($U=167,0$; $p \geq 0,05$); «Гіперсексуальність» ($U=143,5$; $p \geq 0,05$); «Педантичність» ($U=184,5$; $p \geq 0,05$); «Ніжність» ($U=215,5$; $p \geq 0,05$); «Жертовність» ($U=127,5$; $p \geq 0,05$); «Відповідальність» ($U=246,0$; $p \geq 0,05$); «Любов як вища цінність» ($U=188,5$; $p \geq 0,05$); «Ревнощі» ($U=187,0$; $p \geq 0,05$); «Різноманітність» ($U=180,0$; $p \geq 0,05$); «Фемінінність» ($U=169,5$; $p \geq 0,05$), «Сексуальні контакти на службі» ($U=132,0$; $p \geq 0,05$) не було знайдено значущих відмінностей. Значущі відмінності було знайдено лише за шкалою «Вибірковість» ($U=164,5$; $p \leq 0,05$). Тобто люди, яким цікаві власні думки та почуття, упевненість у тому, що вони є цікавими для інших, мають доволі чіткі та суворі критерії під час вибору партнера.

За результатами порівняння сексуального профілю груп осіб з яскраво вираженими та невираженими показниками Очікуваного відношення інших IV за шкалами «Експресивність» ($U=148,0$; $p \geq 0,05$); «Сміливість» ($U=183,0$; $p \geq 0,05$); «Користь» ($U=189,5$; $p \geq 0,05$); «Вибірковість» ($U=158,5$; $p \geq 0,05$); «Гіперсексуальність» ($U=137,0$; $p \geq 0,05$); «Педантичність» ($U=200,0$; $p \geq 0,05$); «Ніжність» ($U=137,5$; $p \geq 0,05$); «Жертовність» ($U=121,0$; $p \geq 0,05$); «Відповідальність» ($U=208,0$; $p \geq 0,05$); «Любов як вища цінність» ($U=116,5$; $p \geq 0,05$); «Ревнощі» ($U=178,5$; $p \geq 0,05$); «Різноманітність» ($U=173,0$; $p \geq 0,05$); «Фемінінність» ($U=182,0$; $p \geq 0,05$), «Сексуальні контакти на службі» ($U=154,5$; $p \geq 0,05$) не було знайдено значущих відмінностей. Тобто ми не можемо судити про наявність відмінностей у сексуальній поведінці у людей з очікуваним позитивним та очікуваним негативним відношенням оточуючих до них.

Результати дослідження за шкалою векторного визначення статевої конституції у чоловіків та за шкалою векторного визначення статевої конституції у жінок не продемонстрували значущих відмінностей між досліджуваними групами.

Висновки. Досліджено зв'язок особливостей прояву сексуальної поведінки осіб із різним самостваленням. Вибірка досліджуваних була диференційована за рівнем вираженості складників самоствалення на дві групи: ознака яскраво виражена та ознака не виражена. За допомогою статистичного аналізу були виявлені особливості сексуальної поведінки кожної з груп.

Середній сексуальний профіль чоловіків даної вибірки включає у себе такі прояви сексуальної поведінки, як: бурхливий прояв своїх почуттів, емоційна виразність, розкутість у реакціях, відсутність страху у спілкуванні з особами протилежної статі, упевненість у своїх сексуальних можливостях. Присутні високе почуття обов'язку, прагнення взяти на себе відповідальність за сексуального партнера та наслідки сексуальних відносин. Чоловіки цієї вибірки не орієнтуються на матеріальну вигоду у сексуальному спілкуванні.

Середній профіль респондентів-жінок також включає у себе бурхливий прояв своїх почуттів, емоційну виразність, розкутість у реакціях. Присутні віра у кохання як найвищу цінність за відсутності страху у спілкуванні з особами протилежної статі, упевненість у своїх сексуальних можливостях. Також жінки цієї вибірки не орієнтуються на матеріальну вигоду у сексуальних відносинах та не схильні до гіперсексуальності.

У середньому респонденти відносяться до себе з інтегральним почуттям «за» відносно свого Я. Вони схильні приймати себе такими, якими вони є. Також на високому рівні виражена додаткова шкала самоцікавості, що свідчить про високу виразність установки на зацікавленість своїм «Я» та його вивчення.

Респонденти з яскраво вираженим самостваленням, які відносяться до себе позитивно, поважають себе, схильні до самохвалення, хочуть вивчати своє внутрішнє «Я», є самопослідовними та розуміють себе почувають себе більш упевнено у сексуальних стосунках, схильні до бурхливого прояву своїх почуттів. Їм притаманні високе відчуття обов'язку, бажання взяти на себе відповідальність за свого сексуального партнера та сексуальні стосунки взагалі. Вони більш емоційно розкуті та вірять у почуття любові навіть за несприятливих обставин. Також респонденти з яскраво вираженим самостваленням мають більш високі вимоги до своїх сексуальних партнерів

та приділяють більше уваги до охайності партнера та атмосфері, у якій здійснюється сексуальний контакт.

Респонденти з невираженим самостваленням, які не поважають себе, не цікавляться своїм внутрішнім світом та не розуміють самі себе, мають більшу схильність до того, щоб поступатися своїми інтересами та бажаннями у сексуальних відносинах. Їхня сексуальна поведінка спрямована тільки на задоволення свого партнера. Вони не цікавляться власними сексуальними бажаннями та віддаються сексуальним відношенням цілком.

Таким чином, можна зробити висновок про наявність особливостей прояву сексуальної поведінки осіб із різним самостваленням. Проте в ході дослідження було виявлено багато питань, які супроводжують тему сексуальності та сексуальної поведінки. На жаль, на даний момент вони не розкриті до кінця. Тим не менше вони можуть стати підґрунтям для подальших досліджень у даній сфері.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Єрмакова А.С. Психологічні особливості сексуального здоров'я людини як розвиток ідей ортобіозу. *Дослідження психології ортобіозу людини* : колективна монографія / за заг. наук. ред. проф. Н.В. Родіної. Київ : Ліра-К, 2021. С. 144–161.
2. Blanc A. Attitudes toward sexual behaviors: relationship with gender and sexual orientation. *Current Psychology: A Journal for Diverse Perspectives on Diverse Psychological Issues*. 2023. URL: <https://doi.org/10.1007/s12144-023-04398-3>.
3. Buss D.M. Sexual strategies theory: historical origins and current status. *Journal of Sex Research*. 1998. 35. P. 19–31. URL: <https://doi.org/10.1080/00224499809551914>.
4. N., Sam M.S. SEXUAL BEHAVIOR, in *PsychologyDictionary.org*. 2013. April 13. URL: <https://psychologydictionary.org/sexual-behavior/> (accessed June 25, 2023).
5. Petersen J.L., Hyde J.S. Gender differences in sexual attitudes and behaviors: a review of meta-analytic results and large datasets. *The Journal of Sex Research*. 2011. 48. P. 149–165. URL: <https://doi.org/10.1080/00224499.2011.551851>.
6. Sprecher S. Attachment style and sexual permissiveness: the moderating role of gender. *Personality and Individual Differences*. 2013. 55. P. 428–432. URL: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.04.005>.